

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Факультет агротехнологій та екології
Кафедра селекції, насінництва і генетики

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
“СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТА ДОСЯГНЕННЯ СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР”

30 березня 2021 року

ПОЛТАВА – 2021

УДК 631.527: 631.53

Матеріали науково-практичної інтернет-конференції “Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур” / Ред.кол.: Тищенко В.М. (відп. ред.) та ін. Полтавська державна аграрна академія, 2021. 89 с.

У збірнику тез наведено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників та здобувачів Полтавської державної аграрної академії, а також науковців інших науково-дослідних установ НААН та навчальних закладів освіти

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Тищенко В.М. – завідувач кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор (відповідальний редактор);

Маренич М.М. – кандидат с.-г. наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Білявська Л.Г. – доктор с.-г. наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Кулик М.І. – доктор с.-г. наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Баташова М.Є. – кандидат біол. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики;

Юрченко С.О. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики;

Баган А.В. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики;

Шокало Н.С. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Рибальченко А.М. – кандидат с.-г. наук, асистент кафедри селекції, насінництва і генетики

Рекомендовано до друку вченою радою факультету агротехнологій та екології ПДАА, протокол №8 від 14 березня 2021 року

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

Тищенко В.М., Кобилинська О.М. ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЯК ГОЛОВНІ СКЛАДОВІ МОДЕЛІ СОРТУ.....	6
Криворучко Л.М., Баташова М.Є. ХАРАКТЕРИСТИКА СОРТІВ ТА СЕЛЕКЦІЙНИХ ЛІНІЙ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ З ВИКОРИСТАННЯМ SSR-МАРКЕРІВ.....	8
Гусенкова О.В., Тищенко В.М., Баташова М.Є., Котелевський Ю.О. НОВИЙ РАННЬОСТИГЛИЙ СОРТ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ОРЖИЦЯ НОВА.....	10
Сакало М.В., Дінець О.М. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНИХ СТРОКІВ СІВБИ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	11
Самець Н.П., Кулька В.П., Шубала Г.В., Бурак І.М. ДОБІР СОРТУ – ЗАПОРУКА ОТРИМАННЯ ВИСОКОГО ВРОЖАЮ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	12
Макаова Б.Є. СУЧАСНІ НАПРЯМИ СЕЛЕКЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	15
Кулинич І.М., Сенчук Т.Ю. СПЕЦІАЛЬНА МЕДОНОСНА КУЛЬТУРА – ФАЦЕЛІЯ ПИЖМОЛИСТА. СОРТ АЛІНА.....	18
Рибальченко А.М. РІВЕНЬ МІНЛИВОСТІ КІЛЬКІСНИХ ОЗНАК У СОЇ.....	20
Філатова Н.Ф., Біленко О.П. ЗМІНИ КЛІМАТУ ВИМАГАЮТЬ НОВИХ СОРТІВ.....	23
Барилко М.Г., Колісник І.В., Захаренко В.А., Колісник А.В. СТВОРЕННЯ СОРТІВ ГОРОШКУ ПОСІВНОГО (ЯРОГО) РІЗНИХ НАПРЯМІВ ГОСПОДАРСЬКОГО ВИКОРИСТАННЯ НА ПДСГДС ІМ. М.І. ВАВИЛОВА ІНСТИТУТУ СВИНАРСТВА І АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА НААН УКРАЇНИ.....	25

СЕКЦІЯ 2. СОРТОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

Шевчук А.О., Вовк Н.Г. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	28
Бараболя О.В., Золотарьов В.М. ПРОДУКТИВНІСТЬ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ	30
Лахижа Р.В. ВПЛИВ ДОБРІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ЯРОЇ.....	32

Івашенко В.М.	
ВПЛИВ УМОВ ВИРОЩУВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КУКУРУДЗИ.....	34
Соляник В.А.	
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МІНІМАЛЬНОГО ТА НУЛЬОВОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ.....	37
Баган А.В., Кодесніков А.С.	
ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОНЯШНИКУ ЗАЛЕЖНО ВІД УМОВ ВИРОЩУВАННЯ.....	39
Баган А.В., Ярмош Д.І.	
ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ СОЧЕВИЦІ ХАРЧОВОЇ ЗА УМОВИ ПЕРЕДПОСІВНОЇ ІНОКУЛЯЦІЇ НАСІННЯ.....	41
Дьомін Д.Г., Щербак Є.Ю., Кулик М.І.	
ПОТЕНЦІАЛ БІОМАСИ МАЛОПОШИРЕНИХ ЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР.	43
Красоха А.І., Шокало Н.С.	
ВИРОЩУВАННЯ ВИСОКОЯКІСНОГО НАСІННЯ КУКУРУДЗИ.....	48
Єщенко В.М.	
ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ МІКРОЗЕЛЕНІ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР...	50
Кірнос І.В.	
ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ЗЕРНА КУКУРУДЗИ.....	53
Сухоставський О.А.	
ГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ГОРОХУ.....	55
Сідаш А.А.	
РОЛЬ ЕЛЕМЕНТІВ ЖИВЛЕННЯ У ФОРМУВАННІ ВРОЖАЙНОСТІ СОНЯШНИКУ.....	58
Пелих В.Ю., Юрченко С.О.	
ОСНОВНІ СПОСОБИ РОЗМНОЖЕННЯ ВИНОГРАДУ.....	61

СЕКЦІЯ 3. ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Шакалій С.М., Басараб Б.Р.	
ВПЛИВ ІНОКУЛЯЦІЇ НА ПОСІВНІ ЯКОСТІ ЗЕРНА ГОРОХУ.....	64
Сенчук Т.Ю., Гречка Г.М.	
ВПЛИВ БДЖОЛОЗАПИЛЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ НАСІННЯ ЦИБУЛІ РІПЧАСТОЇ.....	67
Баган А.В., Тритяк В.І.	
ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРУ РОСТУ ЕМІСТИМ С НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ.....	69

Василенко Н.В., Правдзіва І.В. ЗАЛЕЖНІСТЬ ФІЗИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ БОРОШНА НОВИХ ГЕНОТИПІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ВІД ГІДРОТЕРМІЧНИХ УМОВ І АНТРОПОГЕННИХ ФАКТОРІВ.....	72
Бараболя О.В., Максименко С.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕРНА ТРИТИКАЛЕ У ХАРЧУВАННІ ЛЮДИНИ.....	74
Кулинич І.М., Сенчук Т.Ю. БДЖОЛОЗАПИЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОТРИМАННЯ ЯКІСНОГО ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ...	78
Корашвілі Р.Д. ВПЛИВ СОРТОВИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НА ЯКІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	80
Ласло О.О. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ОРГАНІЧНОЇ СОЇ ЯК СПОСІБ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	83
Коломієць Т.Л., Юрченко С.О. ВПЛИВ ПРЕПАРАТУ SEED TREATMENT НА ФОРМУВАННЯ БІОМЕТРИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗСАДИ ГІБРИДІВ ОГІРКА.....	85
Шокало Н.С. РІЗНОВИДИ РИЦИНИ ТА ЇХ ГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ.....	87

ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРУ РОСТУ ЕМІСТИМ С НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ

**Баган А.В., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики,
кандидат сільськогосподарських наук**

Тритяк В.І., здобувач вищої освіти СВО Магістр

Полтавська державна аграрна академія

Важливим завданням сільського господарства є, безперечно, збільшення виробництва продукції рослинництва. Тому актуальним є використання регуляторів росту у сортових технологіях вирощування польових культур, у тому числі і пшениці м'якої озимої. До такої групи відносять природні і синтетичні препарати, які у малих концентраціях впливають на обмін речовин рослинного організму, а також викликають активізацію або пригнічення їх росту і розвитку [2, 6, 8, 9].

Але дана група препаратів має свої особливості. Так, застосування регуляторів росту під час передпосівної обробки насіння прискорює розвиток кореневої системи рослин і проводиться така обробка, в основному, разом із протруйниками перед сівбою. Обприскування посівів сільськогосподарських культур даними препаратами підвищує механізм дії пестицидів у період вегетації [1, 3].

За даними Шевченка А.О., передпосівна обробка насіння пшениці озимої регуляторами росту підвищує польову схожість на 5 %, а також дає змогу отримати вищі показники енергії проростання та лабораторної схожості насіння. Застосування такого препарату як Емістим С дозволяє не лише збільшити показники посівних якостей насіння пшениці, а й сформувати більш розвинену кореневу систему, прискорити досягання зерна на 10-30 % [5, 6, 9, 10].

Так, використання даного регулятора росту впливає також безпосередньо на елементи структури врожаю пшениці озимої, а саме: кількість та маса зерен у колосі, маса 1000 зерен тощо [7].

Тому метою наших досліджень було вивчення впливу регулятора росту Емістим С під час передпосівної обробки насіння на продуктивність сортів пшениці м'якої озимої.

Протягом 2018-2020 років було проведено сівбу сортів пшениці м'якої озимої: Оржиця, Горлиця миронівська, Наталка, Мудрість одеська. Попередником у дослідженнях була кукурудза на силос. Площа облікової ділянки відповідно становила 25 м². Повторність – чотириразова.

Дані сорти вивчали за варіантами досліду:

1. Контроль (без обробки).

2. Передпосівна обробка насіння регулятором росту Емістим С (10 мл/т при додаванні до робочого розчину).

Збирання урожаю проводили методом прямого комбайнування. Сорти пшениці м'якої озимої досліджували за такими показниками: маса колоса (г), кількість зерен у колосі (шт.), маса зерна з колоса (г), маса 1000 зерен (г), урожайність (т/га).

Досліджувані показники визначали за загальноприйнятими методиками. Статистичну обробку рівня урожайності сортів пшениці озимої проводили шляхом дисперсійного аналізу за Б.А. Доспеховим [4].

Показник маси колоса пшениці м'якої озимої найбільшим був у 2018 році і за варіантами дослідів відповідно складав: контроль – 1,5-2,2 г, обробка препаратом – 1,9-2,6 г. У 2019 році дана ознака була дещо меншою і становила: варіант без обробки – 1,3-2,0 г, варіант з обробкою – 1,6-2,3 г. У 2020 році маса колоса мала найменше значення і відповідно дорівнювала: контроль – 1,0-1,7 г, обробка Емістимом С – 1,3-2,1 г.

За середніми даними даного показника найбільше значення відмічено у сорту пшениці м'якої озимої Оржиця (відповідно 2,0 і 2,3 г).

Показник кількості зерен у колосі у пшениці м'якої озимої варіював аналогічно попередньому показнику. Так, у 2018 році за варіантами дослідів даний показник відповідно складав: контроль – 37,5-44,4 зерен, обробка препаратом – 42,2-48,8 зерен. У 2019 році дана ознака була дещо меншою і становила: варіант без обробки – 34,2-41,5 зерен, варіант з обробкою – 36,8-44,6 зерен. У 2020 році кількість зерен у колосі мала найменше значення і відповідно дорівнювала: контроль – 31,5-39,8 шт., обробка Емістимом С – 33,8-42,5 шт.

Найбільше значення досліджуваної ознаки відмічено у сорту пшениці м'якої озимої Горлиця миронівська (відповідно 41,9 і 45,3 зерен).

Показник маси зерна з колоса у пшениці м'якої озимої у 2018 році за варіантами дослідів відповідно складав: контроль – 1,0-1,7 г, обробка препаратом – 1,3-1,9 г. У 2019 році дана ознака була дещо меншою і становила: варіант без обробки – 0,8-1,4 г, варіант з обробкою – 1,0-1,6 г. У 2020 році маса зерна з колоса мала найменше значення і відповідно дорівнювала: контроль – 0,6-1,2 г, обробка Емістимом С – 0,8-1,4 г.

За даними досліджуваного показника найбільше значення відмічено у сорту пшениці м'якої озимої Оржиця (відповідно 1,4 і 1,6 г).

Показник маси 1000 зерен у пшениці м'якої озимої у 2018 році за варіантами дослідів відповідно складав: контроль – 39,3-46,1 г, обробка препаратом – 41,9-48,5 г. У 2019 році дана ознака була дещо меншою і становила: варіант без обробки – 36,9-44,3 г, варіант з обробкою – 40,3-47,0 г. У 2020 році маса 1000 зерен мала найменше значення і відповідно дорівнювала: контроль – 36,3-41,0 г, обробка Емістимом С – 38,7-44,3 г.

За середніми даними найбільше значення досліджуваної ознаки відмічено у сорту Оржиця (відповідно 43,8 і 46,6 г)

Урожайність пшениці м'якої озимої за роки досліджень варіювала аналогічно показникам продуктивності і відповідно складала: 2018 рік – була

найбільшою і складала 4,84-6,60 т/га, 2019 рік – 4,32-5,83 т/га, 2020 рік – мала найменше значення (3,98-5,32 т/га).

За середньою урожайністю пшениці озимої можна виділити сорт полтавської селекції Оржиця (5,54 і 5,92 т/га відповідно). Найменшим значення показника характеризувався сорт Мудрість одеська (4,38 і 4,77 т/га відповідно).

Таким чином, за варіантами досліду можна виділити обробку препаратом Емістим С, яка перевищувала контроль за досліджуваними показниками пшениці м'якої озимої на 7-22 %. За досліджуваними показниками продуктивності пшениці м'якої озимої можна виділити наступні сорти:

- сорт Оржиця – за масою колоса, масою зерна з колоса, масою 1000 зерен та урожайністю;
- сорт Горлиця миронівська – за кількістю зерен з колоса.

Список літературних джерел

1. Баган А.В., Шакалій С.Н., Головаш Л.М. Влияние биостимулятора роста Эмистим С на продуктивность подсолнечника. *Аграрная наука*. Молдова, 2019. № 2. С. 25-30.
2. Білітюк А.П., Скуротівська О.В. Регулятори росту у формуванні врожайності. *Захист рослин*. 2000. №10. С. 21-23.
3. Вилов Б., Вилова А. Біостимулятори і вирощування озимої пшениці та ярого ячменю. *Пропозиція*. 2002. №12. С.66-67.
4. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта. М.: Колос, 1985. 336 с.
5. Пономаренко С.П. Регулятори росту рослин. К., 2003. 219 с.
6. Пономаренко С.П., Черемха Б.М. Біостимулятори працюють на врожай. *Сільські вісті*. К., 1996. № 90. С.-36.
7. Романюк Н., Думанчук Н., Думанчук Я. [та ін.] Вплив регуляторів росту Івіну та Емістиму С на ріст та врожайність рослин моркви (*Daucus sativus*). *Вісник Львівського університету*. Львів, 2002. Вип.31. С.283-292. (Серія біологічна).
8. Шевніков М. Я., Міленко О.Г. Вплив сорту, норм висіву і способів догляду за посівами на індивідуальну продуктивність рослин сої та взаємозв'язок її елементів. *Вісник ХНАУ, серія «Рослинництво, селекція і насінництво, плодоовочівництво і зберігання»*. 2015. № 2. С.46–55.
9. Шевченко А.О. Регулятори росту рослин в землеробстві. *Збірник наукових праць*. К.: Урожай, 1998. 143 с.
10. Шевченко А.О., Тарасенко В.О. Регулятори росту в рослинництві – ефективний елемент сільськогосподарських технологій. Стан і перспективи. *Регулятори росту рослин у землеробстві*. К. : Наука, 1998. С. 8-14.